

บทที่ 6

การสรุปผลวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวรรณกรรมการดูแลหญิงตั้งครรภ์ในกลุ่มชาติพันธุ์กะเลิง อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของหญิงตั้งครรภ์และบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดูแลหญิงตั้งครรภ์ กลุ่มชาติพันธุ์กะเลิง อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับพฤติกรรมและคำอธิบายต่างๆ ในชีวิตประจำวันของหญิงตั้งครรภ์และผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ ผู้ดูแล หญิงมีบุตรคนสุดท้ายอายุไม่เกิน 1 ปี ผู้เฒ่าผู้แก่ และหมอพื้นบ้าน จำนวน 23 คน ซึ่งสะท้อนถึงการดำเนินชีวิตของหญิงตั้งครรภ์ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในชุมชนได้อย่างปกติสุขภายใต้เงื่อนไขทางวัฒนธรรม ช่วงเวลาที่ศึกษาเดือนเมษายน-กันยายน 2548

สรุปผลการวิจัยวรรณกรรมการดูแลหญิงตั้งครรภ์ในกลุ่มชาติพันธุ์กะเลิง อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ดังนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์กะเลิง อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร อาศัยอยู่ทางตอนเหนือบนเทือกเขาภูพาน มีป่าไม้ มีภูเขาล้อมรอบหมู่บ้าน มีแหล่งน้ำธรรมชาติ จึงทำให้ชุมชนแห่งนี้มีความอุดมสมบูรณ์ มีวิถีชีวิตที่พึ่งพาธรรมชาติ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่มันสำปะหลัง ทำนา ทำสวนผลไม้ต่างๆ นอกจากนี้ยังใช้ภูเขาและป่าไม้แห่งนี้แหล่งอาหารที่สำคัญหล่อเลี้ยงชีวิตชุมชนมานานอย่างค้ำจุนนับจากอดีตถึงปัจจุบัน

สรุปผลการวิจัย พบว่า การดูแลหญิงตั้งครรภ์ด้วยความรักใคร่เอาใจใส่ จากผู้ดูแลที่มีความรู้ความเข้าใจธรรมชาติของการตั้งครรภ์ สภาพแวดล้อมที่มีอาหารอุดมสมบูรณ์ การทำงานซึ่งส่งผลให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง การพักผ่อนอย่างเต็มที่ในช่วงกลางคืน ตลอดจนการดูแลการตั้งครรภ์ด้วยความปิติยินดีจากบุคคลรอบข้าง สิ่งเหล่านี้มีผลต่อสภาพร่างกายและจิตใจของหญิงตั้งครรภ์ และส่งผลต่อเนื่องถึงทารกในครรภ์ ทำให้ทารกคลอดออกมามีภาวะสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง ซึ่งแบบแผนการดำเนินชีวิตของหญิงตั้งครรภ์ในชุมชนที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพดังกล่าว จำแนกได้ดังนี้คือ

การรับประทานอาหาร ซึ่งโดยทั่วไปสมาชิกในครอบครัวหญิงตั้งครรภ์รับประทานอาหาร 3 มื้อ/วัน โดยมีเช้าจะรับประทานแต่เช้าตรู่ เนื่องจากต้องไปทำงานกลางแจ้งการเริ่มทำงานแต่เช้า ทำให้ได้ปริมาณงานมากและอากาศไม่ร้อนจัด สำหรับอาหารมื้อกลางวันรับประทานที่เถียงนา ถ้าจะกล่าวถึงอาหารที่รับประทานซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาหารเอง จากพืชผักที่ปลูกเอง และที่หาได้จากธรรมชาติ เป็นอาหารที่ปลอดจากสารพิษของยาฆ่าแมลง และอาหารพื้นบ้านเป็นอาหารที่มีไขมันต่ำซึ่งเป็นผลดีต่อสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์

อาหารที่ “ชะล่า” หรืออาหารที่ต้องงดเว้นของหญิงตั้งครรภ์ ซึ่งได้ปฏิบัติสืบทอดกันมานานในชุมชนแห่งนี้คือ อาหารจำพวกเต่า ปลาพา หรือตะพาบ ซึ่งเชื่อว่ามีผลทำให้การคลอดบุตรช้า หัวเด็กกำลังจะคลอดออกมาแล้วพลุบเข้าไปใหม่คล้ายๆ กับหัวเต่าที่พลุบๆ โผล่ๆ นอกจากนี้ยังห้ามรับประทานปลีกกล้วย กล้วยสุกคาเครือ กล้วยแปด อาหารจำพวกบึง/ย่าง อาหารหอมกต่างๆ หอย เนื้อสัตว์ที่ “ตายท้องกลม” อาหารคาวกรกคาสาก อาหารเหล่านี้เชื่อว่ามีผลต่อการคลอดบุตร สำหรับอาหารที่ควรรับประทานเพื่อมุ่งหวังด้านสุขภาพของมารดาและทารก คือ อาหารจำพวกปลาไหล งูไม่มีพิษ และหญิงตั้งครรภ์ควรดื่มน้ำมะพร้าวหรือน้ำส้ม ซึ่งเชื่อว่าจะช่วยล้างไขที่ตัวเด็ก ทำให้ทารกที่คลอดออกมาตัวเกลี้ยงและมีผลทำให้คลอดง่าย

การพักผ่อนของหญิงตั้งครรภ์ มีการห้ามหญิงตั้งครรภ์นอนหงายซึ่งเชื่อว่าการนอนหงายทำให้รกเกาะติดแน่นบริเวณด้านหลังของหญิงตั้งครรภ์ทำให้คลอดยาก และมีข้อห้ามไม่ให้หญิงตั้งครรภ์นั่งขวางทางบันไดหรือประตูต่างๆ เนื่องจากเชื่อว่าจะทำให้ลูกคาในช่องคลอด

การห้ามนอนกลางวันเนื่องจากทำให้หญิงตั้งครรภ์เกิดจراثันหรือไม่อยากทำงาน แต่ถ้ารู้สึกเหนื่อยให้นอนพักได้แต่อย่านอนนาน การนอนนานมีผลทำให้มีอาการเหนื่อยผิดปกติ และหญิงตั้งครรภ์ควรตื่นนอนแต่เช้าตรู่และก่อนที่หญิงตั้งครรภ์จะทำกิจวัตรประจำวันต่างๆ ให้เดินลงบันไดเพื่อสลับเลือดและผ้าถุง ซึ่งมีความเชื่อว่ามีผลทำให้คลอดลูกง่าย

การทำงานของหญิงตั้งครรภ์ หญิงตั้งครรภ์ไตรมาสแรกมักมีอาการอ่อนเพลียจากการแพ้ท้อง จึงทำอะไรไม่ได้มากนัก แต่ถ้าอายุครรภ์เพิ่มขึ้นหรืออาการทุเลา หญิงตั้งครรภ์ควรทำงานตามปกติ ซึ่งเชื่อว่าการทำงานมีผลต่อการคลอดลูกง่าย

การออกกำลังกายในหญิงตั้งครรภ์ หญิงตั้งครรภ์ในชุมชนนี้ส่วนใหญ่ไม่ได้ออกกำลังกาย เนื่องจากคิดว่าการทำงานต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เป็นการออกกำลังกายอย่างหนึ่ง และช่วงก่อนตั้งครรภ์ไม่เคยได้ออกกำลังกายที่เป็นแบบแผนชัดเจน

การเดินทาง/การใชยานพาหนะ โดยทั่วไปผู้ดูแลหรือผู้เฒ่าผู้แก่แนะนำหญิงตั้งครรภ์ให้ใช้การเดินเท้าแทนการจับขี่ยานพาหนะ ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้คลอดง่าย แต่ผู้ดูแลบางคนให้หญิง

ตั้งครรภ์ปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ อาจทำให้เจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนดหรือเกิดการแท้งได้

การไปร่วมงานศพ หญิงตั้งครรภ์สามารถไปร่วมงานศพที่บ้านได้ โดยให้น่าไปไม่ติดตัวไปด้วย เช่น ใบบะขาม ใบหนาด หรืออาจหกกิ่งไม้โยนทิ้งไปด้านหลัง หรือบางรายให้ใช้เช็ดก้นติดชายเสื้อ เพื่อเป็นเคล็ดไม่ให้หญิงตั้งครรภ์ได้รับอันตรายจากสิ่งชั่วร้าย เนื่องจากงานศพเป็นงานอัปมงคล สำหรับการไปเผาศพที่ป่าช้าไม่นิยมให้ไป เนื่องจากเป็นการ "เผาสด" เป็นภาพที่สลดใจไม่น่าดู

การไปเยี่ยมผู้ป่วย หญิงตั้งครรภ์ในชุมชนสามารถไปเยี่ยมผู้ป่วยได้โดยไม่มีข้อห้ามใดๆ ทั้งที่บ้านหรือโรงพยาบาลแต่ควรระมัดระวังโรคที่สามารถติดต่อได้ในกรณีหญิงตั้งครรภ์ใกล้คลอด ซึ่งมีขนาดของครรภ์ใหญ่ อาจได้รับความกระทบกระเทือนจากการเดินทางผู้ดูแลจึงไม่อยากให้ไป แต่ถ้าสะดวกที่จะไปไม่มีข้อห้ามใดๆ

การปฏิบัติเฉพาะหญิงตั้งครรภ์ใกล้คลอด ในกรณีศึกษาหญิงตั้งครรภ์ไตรมาส 3 พบว่ามีวิธีการปฏิบัติเฉพาะสำหรับหญิงตั้งครรภ์ใกล้คลอด คือการใช้ทรายขัดท้อง และการใช้วันสระผม ความเชื่อนี้มีผลต่อการคลอดง่าย

เครื่องรางสำหรับยึดเหนี่ยวจิตใจ หญิงตั้งครรภ์ส่วนใหญ่นิยมผูกค้ายสาขาสัญญะที่แขน 2-3 เส้น มีหลากหลาย มีความเชื่อว่าเป็นค้ายศักดิ์สิทธิ์ผ่านการปลุกเสกด้วยผู้มีคาถาอาคม เพื่อป้องกันผีร้าย หรือเพื่อให้อายุมั่นคงขยัน ซึ่งหญิงตั้งครรภ์ต้องผูกแขนไว้ตลอด ห้ามตัดทิ้งจนกว่าจะขาดเอง ซึ่งเชื่อว่า ขวัญหรือวิญญาณอยู่ในเส้นค้าย การตัดทิ้งอาจเป็นอันตรายถึงชีวิต

การจัดเตรียมเครื่องใช้เด็ก หญิงตั้งครรภ์ได้จัดเตรียมของใช้เด็กต่างๆ เช่น เสื้อผ้าเด็ก ผ้าอ้อม ถุงมือ ถุงเท้า หมวก ฯลฯ เพื่อความพร้อมในการคลอด

การจัดเตรียมอุปกรณ์อยู่ไฟ หญิงตั้งครรภ์ในชุมชนเกือบทุกรายนิยมการอยู่ไฟภายหลังคลอดบุตร เนื่องจากเชื่อว่าจะทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง โดยเฉพาะในช่วงวัยสูงอายุ ความเชื่อนี้ได้ปฏิบัติสืบทอดมานาน ดังนั้นผู้ดูแลหญิงตั้งครรภ์จึงจำเป็นต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมสำหรับใช้ภายหลังคลอดบุตร เช่น การจัดเตรียมสถานที่ การเตรียมตะไคร้ (เตียนนอนที่ทำจากไม้ไผ่) สำหรับนอนอยู่ไฟ อุปกรณ์ในการรับประทานอาหารต้องเป็นชุดใหม่แยกเฉพาะของหญิงตั้งครรภ์ ไม่นิยมใช้ของเดิมเนื่องจากเชื่อว่าการปนเปื้อนทำให้หญิงหลังคลอดเกิดอันตรายได้ นอกจากนี้ผู้ดูแลยังต้องจัดเตรียมฟืน โดยการคัดเลือกฟืนที่เป็นไม้ที่ตายลึมนอนและห้ามเอาไม้ที่ตายยืนต้น

การฝากครรภ์ หญิงตั้งครรภ์นิยมไปฝากครรภ์ และต้องการคลอดกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งแตกต่างจากหญิงตั้งครรภ์ในอดีตที่นิยมคลอดที่บ้าน ผู้ดูแลให้การดูแลหญิงตั้งครรภ์โดยพาไป

ตรวจครรภ์ตามนัดทุกครั้ง และในการรับประทานยาบำรุงครรภ์ ซึ่งชุมชนนี้ยังมีการห้ามในการรับประทานยาบำรุงครรภ์ เชื่อว่าทำให้ทารกในครรภ์ตัวใหญ่และคลอดยาก แม้ว่าผู้ดูแลบางรายจะมีความเชื่อในเรื่องนี้ แต่ไม่ได้คัดค้านและดูแลให้หญิงตั้งครรภ์รับประทานยาบำรุงครรภ์อย่างสม่ำเสมอ

และพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครรภ์ที่สำคัญมี 2 พิธีคือ พิธีสะเดาะเคราะห์หู่ชา นิยมทำในช่วงใกล้คลอดโดยหมอสูตรเป็นผู้ทำพิธีให้ที่บ้านของหญิงตั้งครรภ์ และพิธีสูตรรดน้ำสามารถทำได้ทุกช่วงอายุครรภ์โดยพระภิกษุเป็นผู้ทำพิธีให้ที่วัด มีวัตถุประสงค์เพื่อให้หญิงตั้งครรภ์ "อยู่ดีมีเฮง" หรือมีความสุขกายสบายใจ มีความปลอดภัยจากการตั้งครรภ์หรือการคลอด นอกจากนี้ยังมีพิธีกรรมเฉพาะรายเช่น ในกรณีที่มีการตั้งครรภ์ก่อนที่จะแต่งงาน คือ พิธีไหว้ผีเรือนหรือผีบรรพบุรุษ ในพิธีนี้มีการจัดเตรียมอาหารเพื่อเซ่นไหว้และเชิญดวงวิญญาณบรรพบุรุษมาเพื่อขอขมาและช่วยคุ้มครองให้ชีวิตครอบครัวหญิงตั้งครรภ์มีความสุข สำหรับพิธีไหว้ผีภูหรือพิธีไหว้ผีปู่ตาเป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้นประจำปีของหมู่บ้าน ซึ่งจะมีหญิงตั้งครรภ์บางคนไปร่วมพิธีด้วย เพื่อขอพรในการคลอดบุตรให้มีความปลอดภัยและได้เพศบุตรตามต้องการ

6.2 ข้อเสนอแนะ

ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้รับบริการแต่ละคน แต่ละกลุ่ม รวมทั้งความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างผู้รับบริการและผู้ให้บริการ มีความสำคัญต่อระบบบริการสุขภาพ พยาบาลเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้รับบริการทั้งระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน ไม่ว่าการบริการนั้นจะอยู่ในสถานพยาบาลหรือในชุมชนก็ตาม ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคคลหนึ่งที่ดำรงบทบาทในการเป็นพยาบาล ใคร่ขอเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนางานด้านอนามัยแม่และเด็ก ดังนี้

6.2.1 ด้านการบริการ

การจัดบริการสุขภาพโดยชุมชนมีส่วนร่วม ในการวางแผน ตัดสินใจและตรวจสอบบริการสุขภาพในชุมชนของตน เนื่องจากบริการสุขภาพระดับชุมชนนี้ ถือว่าเป็นบริการที่ต้องสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด จึงต้องให้ชุมชนเข้ามามีบทบาท เพราะชุมชนจะเป็นผู้รู้ถึงความต้องการของตน อันเป็นพื้นฐานให้ผู้ให้บริการ จัดบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้ทั่วถึง เช่น มีการนำผู้ดูแลหญิงตั้งครรภ์มารวมตัวกัน หรือการจัดตั้งกลุ่มผู้ดูแลหญิงตั้งครรภ์ในชุมชน เพื่อให้คำปรึกษาหารือ ป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นแก่หญิงตั้งครรภ์ โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทำหน้าที่ประสานงาน หรือถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ดูแลกลุ่มนี้

6.2.2 ด้านการดูแลครอบครัว

ควรมีการออกเยี่ยมบ้านในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ ในช่วงการตั้งครรภ์และการอยู่ไฟ เพื่อให้บุคลากรสาธารณสุขได้รับรู้ถึงสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริง และนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนการพยาบาลเพื่อให้บริการที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทชุมชนในแต่ละราย

ในการให้บริการสุขภาพควรเน้นการมีส่วนร่วมของครอบครัว เนื่องจากครอบครัวเป็นแหล่งรวมของข้อมูล แหล่งของแรงสนับสนุนทางสังคม (Social support) ที่สำคัญที่สุด โดยการนำสมาชิกในครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญา ช่วยเหลือดูแลสุขภาพต่างๆ ในกรณีที่หญิงตั้งครรภ์ต้องมาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ เช่น โรงพยาบาล ในกรณีที่มาคลอดหรือมีความเจ็บป่วย ซึ่งมีความแตกต่างกับวิถีชีวิตเดิม การนำครอบครัวมีส่วนร่วมในการดูแล ผู้ป่วยจะรู้สึกว่ามีคนทอดทิ้ง มีความหวังและกำลังใจเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสามารถนำมาปรับปรุงในการให้ความรู้แก่หญิงตั้งครรภ์แต่ละรายให้เหมาะสม ซึ่งในผลการวิจัยพบว่า มีการให้ความรู้ในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์มากเกินไปจนบางครั้งไม่เกิดประโยชน์ หญิงตั้งครรภ์จำไม่ได้ ควรประเมินความรู้หญิงตั้งครรภ์ก่อนและพิจารณาเฉพาะรายตามความเหมาะสมในแต่ละไตรมาส และควรเน้นให้ผู้ดูแลมีส่วนร่วมในการรับฟัง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มบุคคลเหล่านี้มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมต่างๆ ของหญิงตั้งครรภ์ การให้การดูแลในแต่ละครอบครัวต้องพิจารณาถึงความแตกต่างในมิติด้านวัฒนธรรมร่วมด้วย

6.2.3 ด้านการอนามัยแม่และเด็ก

ควรมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยพยาบาลชุมชนสร้างเวทีให้องค์กรในชุมชนมีความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ โดยใช้สถานที่ในชุมชน เพื่อจัดการประชุมปรึกษาหารือและวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน

6.2.4 ด้านการวิจัย

ควรมีการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องในเรื่องเกี่ยวกับ ปัญหาและความต้องการในการดูแลสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ หรือรูปแบบการจัดบริการการดูแลสุขภาพในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ในชุมชน

6.3 บทเรียนที่ได้จากการวิจัย

การศึกษาวัฒนธรรมการดูแลหญิงตั้งครรภ์ในกลุ่มชาติพันธุ์กะเลิง อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร บทเรียนที่ผู้วิจัยได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ คือ

6.3.1 สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลได้โดยตรง เนื่องจากวิชาชีพการพยาบาลต้องให้การดูแลปัญหาสุขภาพ ซึ่งผู้ป่วยมีพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพที่มีความหลากหลาย ถ้าพยาบาลมีความเข้าใจในวิถีชีวิตของผู้ป่วยซึ่งก็มีความเข้าใจในวัฒนธรรมนั่นเอง ทำให้เข้าใจผู้รับบริการได้ดียิ่งขึ้น เป็นประโยชน์โดยตรงในการแก้ปัญหาสุขภาพ หรือการส่งเสริมพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพได้อย่างเหมาะสม

6.3.2 ผู้วิจัยได้ปรับความคิดเรื่องวัฒนธรรม เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เป็นภูมิหลังทางสังคมของชุมชนกะเลิง ส่งผลถึงวิธีการปฏิบัติงานหรือการให้บริการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นทุนทางสังคมอย่างหนึ่งที่ต้องรักษาไว้

6.3.3 ผู้วิจัยได้เรียนรู้ทักษะในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตหรือพฤติกรรมสุขภาพต่างๆ มีความซับซ้อนและมีความหลากหลาย ข้อมูลเชิงคุณภาพสามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ เหล่านี้ได้อย่างลึกซึ้งและชัดเจน

6.3.4 ทำให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจวิถีชีวิตของบุคคลในสังคมที่แตกต่างกันไป เพราะบุคคลที่เกิดในสังคมใดก็จะเรียนรู้และซึมซับกับวัฒนธรรมของสังคมนั้น ทุกชนชาติมีวัฒนธรรมทั้งสิ้นไม่ควรเปรียบเทียบคุณค่าว่าใครดีกว่ากัน โดยเฉพาะวัฒนธรรมในเรื่องความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือสิ่งที่นอกเหนือธรรมชาติ แม้ว่าความเชื่อเหล่านี้ไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์แต่ไม่ควรมึนคึดคิดว่าเป็นเรื่องมงาย ควรพิจารณาทำความเข้าใจและคัดแปลงให้เข้ากันระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเพื่อความร่วมมือกันด้วยดี

6.3.5 เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัย โดยเฉพาะเทคนิคในการเข้าถึงชุมชน การสร้างสัมพันธภาพเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย การปรับตัวหรือปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้รับฟังความคิดเห็น การเข้าพักอาศัยในชุมชน การร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการเข้าร่วมในพิธีกรรม ทำให้สามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ได้อย่างลึกซึ้ง นำมาซึ่งสัมพันธภาพที่ดีได้รับความไว้วางใจ ได้รับมิตรภาพอันยิ่งใหญ่และประสบการณ์ชีวิตอันมีคุณค่าแก่ผู้วิจัย